

LISTY
GENEALOGICKÉ A HERALDICKE
SPOLEČNOSTI V PRAZE

ACTA
GENEALOGICA AC HERALDICA

Číslo 9

Září 1970

ZPRÁVY VÝBORU GHSP

K vyřizování záležitostí GHSP a zvláště k přípravě jejích budoucích podniků sešel se správní výbor do letních měsíců tříkrát, a to 8.dubna, 13.května a 10.června.

Na pravidelných pondělních členských schůzkách přednášeli dne 6.dubna Dr K.Beránek o genealogických a heraldických pramenech, které vzešly z činnosti církevních institucí, dne 20. dubna Lad. Procházka o vývoji českého mincovnictví od nejstarších dob do doby mince konvenční, dne 18.května Dr J.Hons o družích dvorů (dvory poplužní, kmetci, šosovni, Vorwerk), dne 8.června Dr V.J.Sedlák o vzniku a vývoji konskripce v českých zemích, Schůzky 4.května, 22.června a 6. a 20.července byly věnovány zprávám ze života Společnosti a odpovědím na dotazy členů. Heraldici měli schůzky 13.dubna, 27.dubna (s vyprávěním K.Lišky o jeho kreslířské práci) a 11.května s referátem M. Porteše o přednášce, kterou měl V.Měřička v Klubu přítel drobné plastiky o řádu zlatého rouna . Protože bylo nutné přeložit pravidelné schůzky z restaurace "U prince" na Staroměstském nám. do restaurace "U Šumavy" ve Štěpánské ul., kde však jsou volné jen druhé a čtvrté pondělky v měsíci, konala se dne 25.května společná schůzka genealogů a heraldiků s přednáškou V.J.Felikána o jeho názorech na heraldickou tvorbu a které vlastnosti by měl mít český heraldik. Následující schůzky heraldiků se konaly vždy po schůzce genealogů a měly na programu seznamování se starší i nejnovější heraldickou literaturou a s pracemi členů.

Z nejkrásnějšího červnového dne, v sobotu 6., konal se první tématický autobusový zájezd za heraldickými památkami na Blatensko, do země zamýšlené básníka Lad. Stehlíka. Prvním cílem byl Rožmitál pod Třemšínem, kde si účastníci prohlédli v místním museu heraldickou síň V.Kotrbatého a pamětní síň J.J.Ruby. Po shlédnutí trojkřídlého a mohutného bloku místního zámku se zachovalou vstupní věží ještě z doby původního hradu a po odbočce do Starého Rožmitálu ke hrobu J.Jakuba Ryby byla na pořadu Březnice. Tu upoutal zámek, vzniklý přestavbami původního hradu a mající mezi svými dobovými interiéry také klenutou síň knihovny ve věži s heraldickou výmalbou Lokčanských z roku 1558. Prohlídka březnického zámku doplnilo shlédnutí kostela sv.Ignáce a Františka z let 1642-50 od C.Luraga, uvnitř s oltárními obrazy J.Raaba, a Lokšan, březnického ghettu z r.1570 se synagogou prostřed náměstí a s radnicí. Po obědě v Bělčicích byly zastávky v Újezdci s kostelem sv.Voršily, původem románským a gotickým upraveným ve 2.pol. 13.stol. se zbytky panské empor, na niž se přicházel po mostě ze zaniklé tvrze při kostele, a ve Lnářích se zámkem z poloviny 17.stol., dosud nezařízeným, v němž však bylo možné uvidět hlavní sál zvýší dvou patér s dobovou štukovou a freskovou výzdobou, fresky J.Hofmana v kapli a Platzerovy sochy řeckých bohů v zahradě. Přes Tchořovice se zbytky vodní tvrze v bloku budov kolem čtyřstranného dvora dojeli konečně účastníci do Blatné, kde prohlídka zámku (-i přes přestavby) dosud si zachovávajícího ráz vodního hradu s heraldickou světnicí z doby před r. 1486 ve vstupní věži, byla vrcholným zážitkem dne. Přes Škvorecice se zámeček Hildprandtů - bývalé tvrze - a Mirotice vrátili se účastníci do Prahy. Obětavým průvodcem výpravy byl od Rožmitálu až po Blatnou člen GHSP, p.V.Novotný, vlastivědný pracovník a kronikář z Bělčic.

PŘEDSEDNICTVO GHSP připravuje už plán činnosti pro příští rok a mezi jiným také autobusové tématické zájezdy. K tomuto účelu prosí, aby mu byla všemi členy GHSP vyjádřena jejich přání, co by chtěli uvidět a navštívit. Tento průznam se týká zvláště členů na Moravě. Předsednictvo má zájem uspořádat některé členské zájezdy i na Moravě, nemá však přehled, do jaké míry znají Moravané své heraldické a genealogické památky. Morava je menší než Čechy, vzdálenosti nejsou tak veliké, a proto jsou jednotlivé objekty snáze dostupné. Bylo by však možné uspořádat i dvaapůl denní zájezd do Čech, např. k prohlídce heraldických a genealogických památek na západočeském lázeňském okruhu, a naopak z Čech na Moravu. Svá přání pošlete co nejdříve výlučně na dopisnících, aby bylo možné sestavit z nich kartotéku.

Václav Elznic

POZŮSTALOST VÁCLAVA KOČKY RAKOVNICKÉHO HISTORIKA

Jediní, kdož si letos vzpomněli na nedožité 95. narozeniny skromného a nad jiné plněho regionálního badatele Rakovnická, Václava KOČKY, byli pracovníci vlastivědného kroužku ve "Zprávách Melicharova vlastivědného muzea v Unhošti", č. 1 /37/, roč. 1970.

Václav KOČKA se narodil dne 6. srpna 1875 v Čisté u Rakovníka a zemřel 23. dubna 1951, pochovan byl na Olšanech, 9. odd. 10a č. 737. Mnozí žijící současníci se pamatují na pana poštovního kontrolora (bydlel v Karlíně, Jihlavská 3, teprve později po smrti své choti r. 1940 přesídlil do Holešovic, Heřmanova ul. 22,) neúmavného badatele ve všech pražských archivech. Více než 50 let jeho práce byla realizována několika vynikajícími pracemi: Vojenský hřbitov u Litomyšle (1900), Kralovické za války třicetileté (1922), Dějiny polit. okresu kralovického (1930-32), Dějiny Rakovnicka (1936-38), Lidice, dějiny a poslední dnové vsi (1946), které nalezneme v řadě knihoven.

Je málo známé, že kromě toho byl V. Kočka během poslední války v písemném i osobním styku s býv. továrníkem Fr. Ottou z Rakovníka, který značnou finanční pomocí umožnil tiskové vydání jeho Dějin Rakovnicka. Fr. Otto však jednal s V. Kočkou také o zpracování rodokmenu tohoto starého českého rodu, ale k realisaci nedošlo přes nabízenou značnou zálohu. Zálohu odmítal Kočka i v dopise z r. 1940 těmito slovy: "...účtuji 25 K denně za práci v archivu od 9-14 hod. Sám platím posluhovacce 20 korun denně." A dále uvádí: "Nehlásím se k bratřím národním socialistům, kteří berou rukama nohama, aniž vědě zač." Touto větou zřejmě vyjadřoval služební poměry na býv. čs. poštách v rukou uvedené politické strany, která mu nepřála.

Literární pozůstalost V. Kočky uspořádal jeho přítel, p. Ladislav Trinner, jinak strojní zámečník v Hrdčanech u Kožlán, a uložil ji v Okresním archivu Rakovnickém, t.č. Petrovice - zámek, Několik set tisíc záznamů, výpisů a poznámek je zde uloženo ve 22 objemných krabicích. Jak jsem zjistil jedná při své pracovní návštěvě v minulém roce, tak i z písemného sdělení ředitele archivu Dr. Jiřího Tůmy CSc, je pozůstalost téměř celá inventarizována, avšak ke katalogisaci vzhledem k jiným naléhavým úkolům archivu nedošlo a nebude lze v dohledné době přikročit. Jinak je Kočkova pozůstalost již badatelům přístupná (podle sdělení ředitele z 25.2.1970), a ředitelství s potěšením přivítá každou badatelskou návštěvu. A archiv pro okres Rakovník v Petrovickém zámku za takovou návštěvu stojí.

Nakonec nemohu pominout jednu důležitou skutečnost, snad neznámou. V pozůstalosti je totiž uložen rukopis "Místopisu městečka Čistá" o 240 stranách, který podle přání autora nemá být nikdy tištěn; rukopis byl psán v letech 1890-1940. Proto z tohoto rukopisu dovolím si v závěru citovat pouhé tři věty, které nejlépe vystihují Kočkův charakter a jeho hořoucí lásku k rodné hroudě:

"Poznal jsem tisíce lidí, kteří se chlubí svými znalostmi ciziny, tam obdivují kde co, ale nikdy je nenapadlo zeptat se maminky, v kterém domě se narodili, ve kterém kostele byli pokřtěni. Z jejich duší byly vytrženy kořeny kouzla domova, jejich duše je bez vzpomínek a srdce bez posvěcení lásky k svému rodišti a zemi. To jsou pak ony bludné duše, které v nejistě chvíli opustí národ a svou zem."

Avšak Václav Kočka přes svou nesmírnou skromnost nebyl žádným stísněným pesimistou, nýbrž naopak člověkem s reálným pohledem na svět. Proto také v mottu posledního rukopisu rytiřsky podává rukavici všem badatelům slovy:

"Jsi-li kdo moudřejší, nepomlouvej mne, ale raději vynes své učennosti na jeho. Já pak první přijdu se Ti poklonit."

Téměř pravidelně nacházíme na stránkách denního tisku recenze prací současníků i hodnocení života a práce generací minulých. Kdo se ujmě vědeckého zhodnocení historického díla Václava Kočky?

Vladimír J. Sedlák

KOSTELEC NAD ORLICÍ

je jedním z měst, které se honosí ve svém znaku obrazem českého lva. Zdá se, že je to památka na ony časy, kdy Kostelec patřil ještě ve XIV. a XV. stol. k panství potštejnskému za jeho držby českými králi; je ovšem otázka, kdy vešel český lev v jeho pečetní obraz. Když Jan Antonín hrabě Chamaré, známý z Jiráskova románu Poklad, prokopával ve druhé polovině 18. stol. hrad Potštejn, aby našel tajnou chodbu ke skrytému bohatství a zlatu ve vnitru hradního kopce, tu dostával se shora do místnosti pod hradním palácem v těch místech, kde je na vnitřní straně dodnes tajemný latinský nápis. Každá z těch místností měla pod dlažbou ve vápnu zalitou kamený dusaný zásyp na čtyři i více loktů silný, a v jednom z těch zásypů našel Chamaré starodávné pečeťtko podoby většího měděného krejcaru, na jehož rubu zrcadlivě se zbytky po letování. Jak vypravuje hrabě Chamaré ve svém popisu hledání starozitností a pokladů na potštejnském zámeckém vrchu (potštejnský archiv, str. 127 a obr. č. 6), to letování na měděné destičce svědčilo o tom, že pečeť musela mít držátko, a tak si dal také takové na ni přidělat skutečně ji používal k různému pečetění, když nebylo nutné užít jeho vlastního pečeťtku. Na tomto neumělém pečeťidle z doby kolem roku 1500 byl obraz sv. Jiří s drakem bojujícího s kolem něho latinský nápis v mezikruží ze dvou perlouců, a hrabě Chamaré určil, že je to pečeť městečka Potštejna pod ochranou sv. Jiří. V tom se ovšem mylil, protože na místě domnělého slova Pottenstein je jasné čitelné slovo Kostelec, a celý nápis hrubě a neurčitě rytý nejspíše zní: "Sigillvm civium Costelecensi/um/". Toto mu čtení legendy pečeťtko odpovídá také obraz sv. Jiří, jemuž je zasvěcen farní kostel kostelecký, kdežto původní gotický kostel v Potštejně, za Chamarého zprvu filiální k So-potniči a později ustoupivší chrámové novostavbě na jiném místě, byl zasvěcen sv. Vav-řinci.

Viktor Gentner

NĚKOLIK SLOV O KRÁLOVÁCÍCH

Šumava - český název spodní části jihozápadního hraničního pohoří české země, německy sumárně nazývaného Böhmerwald, při čemž jen severní část celého pohoří je topograficky nazývána česky Českým lesem.

Jsme povinni si všimnat i poměrně odlehlych českých území, která byla do r. 1945 osazena německým obyvatelstvem, přestože dřívější osídlení zde bylo národnostně nejen smíšené, ale někdy i typicky české. Vymeme pro naše prvé kroky na tomto poli krajinu kolem nynější Hojsovy Stráže a očekáváme, že Královskému hvozdu věnují svou publicistickou činnost mnozí badatelé.

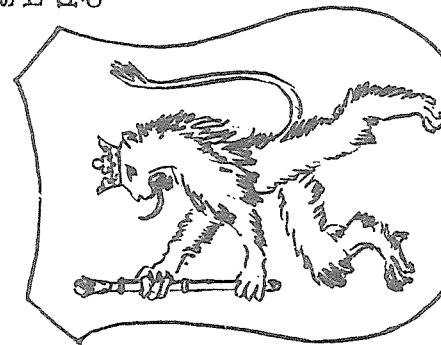
Badatelů - pokud je známo - zde bylo již hojně, avšak nedočkali jsme se povětšině ještě zveřejnění jejich prací. Z českých badatelů od r. 1945 musíme ocenit práci zemřelého již Petráška z Klatov, jehož bohatá abecední kartotéka jmen z Klatovska je v depozitáři tamního musea a nedočkala se, žel, přehledného historiografického zpracování. Na rodopisných a historických pramenech pracuje ještě stavitel Polák z Klatov. Kroniku Hojsovy Stráže (cca o 3 dílech) psal obsáhle podle svých místopisných a rodových rešerší tamnější poštmi-str Šmid. Tato kronika - obsahující vše, co bylo možno rekonstruovat - putuje nyní do klatovského musea. V Horažďovicích zná mnohá archivář Karel Němec, v Plzni badatel E. Tománek, v Sušici prof. Vlad. Holý, ve Zlíně Jiří Stach a další jiní.

Dokonalým znalcem a také publikujícím německým badatelem před r. 1945 byl Josef Blau, jehož mnohá díla jsou kriticky zhodnocenými a uznanými historickými a folkloristicky bohatými prameny dnešním badatelům. Posledním jeho rukopisným dílem v Československu - žel, jazykově nevylepšeným - byl český: Místopis německých osad v okresu Klatovském.

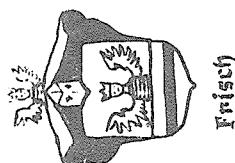
NĚKOLIK ZNAKŮ KRÁLOVÁKŮ (Künische Bauern)

Podle původních skic kronikáře Hojsovy Stráže (Eisenstrass) rekonstruoval Karel Liška

Znaky byly vyvěšeny pověšené na štítech usedlostí bud v reliéfovém a barevném provedení nebo malované na dřevěných či plechových deskách.

Wappen der Eisenstrasser

Frisch

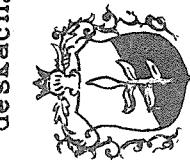
Brandl

Grassi

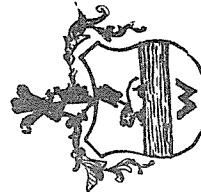
Seidl

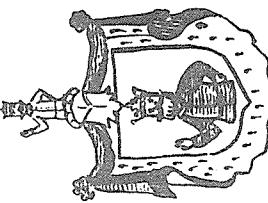
Pfleiderer

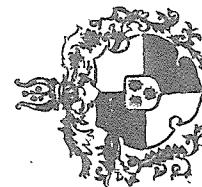
Zellner

Weinfürster

Spath

Aachenhofmeier

Ze zachovaných genealogických pramenů třeba jmenovat matříky Železné Rudy od r. 1694, odštěpené matriky pro Hojsou Stráž od r. 1808, matriky fary Zelené, matriky Nýrské od r. 1654. Taktéž pozemkové knihy Královského hvozdu (Seewiesen, Hammern, St. Katharina, Eisenstrass) sahají zpět do r. 1666 (StA Plzen, Sign. 91).

Oblast Královského hvozdu patřila do r. 1272 bavorským hrabatům z Bogenu. Byla potom v rukou českých králů a kolonisována usedlostí všechno možného původu (hlavně však bavorského), nadaných zato svobodou. Po třicetileté válce posloužila některá území jako dary císaře jeho šlechtickým přívržencům. Hranice mezi Českým královstvím a Bavorskem byly naposledy stanoveny za Marie Terezie, kdy obec Železná Ruda (Eisenstein) byla rozdělena na bavorskou část a českou. Obyvatele území Královského hvozdu si zachovávali dlouho hrdý historický název Künische Bauern (= Königische, Königliche Bauern; Kuni v lokálním nářečí znamená král) a neměli povinnost obcházení a hlídání hranic (jako měli Chodové, kteří byli čistě českého původu). Zato však nepsaná zvyklost bylo stavění dvorců oboustranně podle cest s uzavíratelností cesty dvojímy vraty, čímž cesta samotou byla sice průjezdním dvorcem, ale vždy na očích usedlosti. Jejich převážná většina byla od 16. století nadána erbem, který hrdě situovali na průčelí dvorců.

Topograficky v minulém století byl značen názvem Künisches Gebirge horský hřeben mezi Ostrym (1283 m) a Jezerní Stěnou (1343 m), vybíhající svým jihovýchodním koncem na Špičák (1199 m). Panství Královský hvozd je v kupní smlouvě z r. 1614 uvedeno názvem podle dvoru "Huisenhof" jako "Hojsova rychta". Protože nebylo dobrého čistě českého jména pro toto území, bylo r. 1640 na rozkaz České komory v Praze určeno jméno "Železná Cesta" a v německé transkripcii se v katastru od r. 1654 už používalo jenom název "Eisenstrass".

Železná ruda (limonit) byla těžena v podobě t. zv. železného klobouku v gabrodní hornině na Orlovické hoře a dala název osadě při pramenech potoka Černé Řezno (Regenbach) a Železného potoka (Eisenbach) Eisenstein (česky vždy Železná Ruda). Ruda se vozila od tutu přímo na jih podle potoka a pak říčky Regen (Řezno) do Zwiesel, do Deggendorfu a k Dunaji. Cesta do Čech se táhla na sever pod hřebenem Pančíře (něm. Panzerberg - 1152 m) - správně přeloženo Panzerův vrch dle usedlosti Panzera - Můstku (něm. Brückelberg - 1234 m) - Prenetu (něm. Brennerberg - 1070 m) s osadou v sedle Brennet, nad Železným potokem do porůznou rozložených hamrů (viz názvy osad Hammer - Hamry, Hammerndorf ap.) pokud nebyla rozdrcena již v několika hamernických dílnách v Železné Rudě.

Předeslali jsme si i tuto úvahu, aby nám bylo další jasnější.

Při určování některých nových českých názvů obcí nebo samot nebylo postupováno vždy historicko-kriticky přísně a tak: původní Železná Cesta, kterou přezvali Němci věrně na Eisenstrass (die Strasse = silnice) se najednou stává Hojsou Stráží. Ačkoliv nazavuje správně na starší historický název Hojsova (Huisova) rychta. Vyskytuje se skutečně německé topografické názvy osamělých zdejších dvorů, jako Huishanshof (dvorec Jeníka Huiuse a nikoliv rádoby Jana Husa), Bartluhishof (dvorec Bartoloměje Huiuse), Röderhuis-hof (dvorec mýtiče Huiise) aj. Jméno Stráž je historicky neopodstatněno, protože zdejší usedlosti nestrážili hranice, i když aliteraci ze slova "Strass" se stává lžibivý název pro pohraniční obec. Naproti tomu však (a tak daleko se při určování názvu obce zřejmě nešlo) je možné hledat původ kolonistova jména Huis třeba i ve starofrancouzském slově znacícím dvéře (Huis) a odvozeném huissier (= strážce a zavírač dveří, dveřník) používaném ve dvorské němčině, což by mohlo dokládat, že původní usedlosti tuto funkci měli na příchodových (pohraničních) stezkách. Leč Hui = Heu (v něm. dial. seno).

Zajímavý je též název železniční zastávky "Brčálník", s původním německým názvem tohoto místa "FrischwinkeL". Zde hrál jistě roli překlad německého jména osadníka Frische (frisch = svěží) pod dojmem panoramu údolí se svěží, možná i někdy brčálové zelenou barvou. Ale osadník Frisch byl majitelem o něco jižněji položené usedlosti Frischhof s Frischmühle a odlehle polnosti byly nazývány Frischův koutek (zákoutí = der Winkel).

Uvedli jsme si zde několik zajímavostí z končiny Královského hvozdu, odkud pocházejí i české rodiny. Tvrdý lesařský a zemědělský život donutil totiž mnohé děti z početnějších rodin, aby se po staletí stěhovaly do sousedících ryze českých prostředí, kde se přirozeně počítaly.

Eva Kuttelvašerová

METTERNIŠSKÉ RODOVÉ VÝVODY Z LET

1620 - 1787

Na tvorbě rodových vývodů se rovnou měrou podílejí heraldika a genealogií [1] a jejich studium vyžaduje trvalou kombinaci obou těchto disciplín. Navíc pro poznání právní a odborné povahy a umělecké úrovně našich českých vývodů je nezbytná metoda srovnávací. Tím vším se ze studia rodových vývodů stává obtížné, ale závažné speciální heraldické odvětví. Podrobněji se českými a moravskými vývody zabývali Josud jen A. Sedláček a V. Houdek [2] a zaregistrovali a vysvětlili několik desítek rodových vývodů v knižní a sochařské výzdobě a na náhrobcích z 15., 16. a 17. století. Z jejich studií vyplývají závažné zjištění o úbytku rodových vývodů v období 17. a 18. století. Pokles frekvence rodových vývodů v našich zemích v období vrcholného feudalismu totva lze vysvetlovat jako rostoucí podíl nešlechtického živlu, který rodové vývody s náplní heraldicko-genealogickou nepotřeboval. Všechny vývody Sedláčkovy a Houdkovy totiž mají závažný rys, který i autorům obou studií unikl: jsou jen doklady o rodové starobylosti a projevem historického zájmu či prestiže a slouží jen účelům reprezentativním, ne právním. Tím se starší české a moravské vývody především liší od rodových vývodů jiných zemí, kde rodové vývody jsou právním dokumentem, legitimujícím probanta k získání výsadního oprávnění, úřadu a místa. Hypotézu o vývojové odlišnosti českých a moravských rodových vývodů s vyhraněnou právní funkcí je možno prokázat jen trpělivým srovnávacím studiem zachovaného materiálu, a pak teprve, bude-li hypotéza potvrzena, hledat příčiny tohoto odlišného vývoje. Přemenného materiálu pro toto studium má česká heraldika a genealogie nepřeberné množství.

Velké množství materiálu získala česká heraldika a genealogie po roce 1945 a 1948, kdy byly do státních, tehdy zemědělsko-lesnických archivů převezeny šlechtické archivy z postátněných velkostatků. Pořádací práce nejsou však dosud pro množství a rozmanitost materiálu skončeny a tak nebylo zatím možné využít všeho materiálu pro čistě heraldickou srovnávací práci, a to ani tehdy, když byl postátněn již zavedený někdejší rodinný archiv řádně organizovaný a spravovaný. Slezštíčtí archiváři rodinných archivů se snažili shromáždit co nejvíce dokladů o rodovém znaku. Rozsáhlá heraldická dokumentace byla nalezena hlavně u šlechtických rodin císařského původu, které se snažily tímto způsobem vyrovnat se staršími rody domácimi. České heraldice se tak otvírá cesta ke studiu heraldické a genealogické části šlechtických archivů nejen v oblasti domácí, ale i v měřítku celoevropském. Za mnohé zaslouží pozornosti genealogické a heraldické materiály v rodinném archivu metterniškém.

Velkostatek Kynžvart v Čechách se stal útočištěm vyslance a pozdějšího kancléře Klementa Václava Metternicha a jeho otce, když prchali z Koblenze přes Würzburg a Sachsenhausen před postupující revoluční francouzskou armádou. Sem si dal kníže převézt zbytek majetku a starý rodinný archiv, který byl o něco později přenesen na nově získaný, někdejší církevní a pak postátněny velkostatek Plasy. Plasský archiv se stal jakýmsi základem, k němuž kancléř

postupně ukládal písemné dokumenty a písemnosti své a svého otce, korespondenci členů rodiny, významné rodinné doklady a především pak svou soukromou a diplomatickou korespondenci. Těžištěm archivního fondu Rodinný archiv metternišský, uloženého ve Státním ústředním archivu, je politická korespondence kancléře a jeho syna Richarda pod názvem Acta Clementina a Acta Richardiana. Tato část, jelikož vypĺňuje pramenou mezeru českých obecných dějin před rokem 1848, byla zařazena mezi fondy ústřední povahy. Význam tohoto archivu sahá i do starší doby, ale to se už nevztahuje k Čechám, nýbrž k omezené oblasti Porýní, kde Metternichové a ostatní zpříbuzněné rody, např. Winnenburgové, Brömserové a jiní, žili a kde také vznikla většina ze starších písemností fondu.

Vývody rodu Metternichů jsou zachyceny stručně v inventáři k archivnímu fondu Rodinný archiv Metternichů, zaslouží však bližší popis. [3]

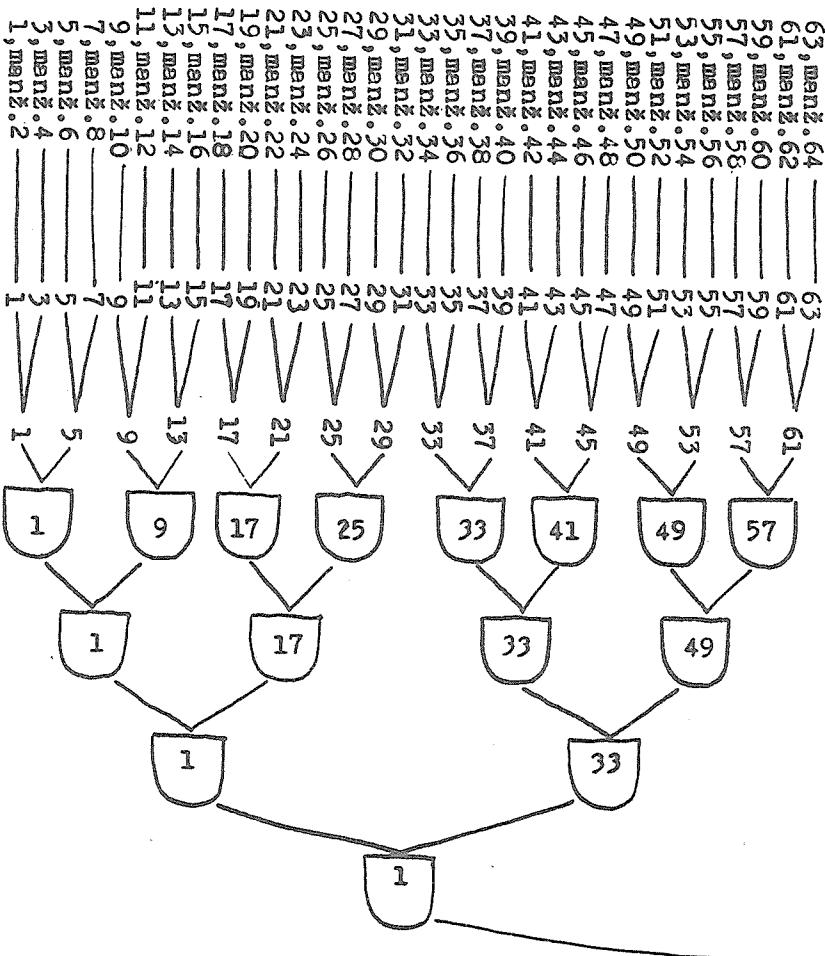
- 2856 Kreslený vývod mohučského kanovníka Jana Reinharta Metternicha (nar. asi 1600, zemř. 1638) ze 16 předků; barevné znaky spojené zelenými větvičkami, klenoty jen u probanta a I. generace, pod znaky s výjimkou probanta jen rodová příjmení; papír, 61 x 44cm; pův. sign. ad H N.2 (18 stol.)
(asi 1620)
- 2857 Kreslený vývod mohučského kanovníka Jana Reinharta Metternicha (nar. asi 1600, zemř. 1638) ze 16 předků; téměř stejná varianta předchozího vývodu, poškozen v ohybech; papír horší kvality, 63x45 cm.
- 2858 Kreslený vývod kanovníka Lothara Luberta Metternicha (nar. asi 1620, zemř. 1665) z 8 předků; barevné znaky spojené zelenými liniemi, klenoty jen u probanta a I. generace, pod znaky úplná jména nositelů; pergamen, 49x40, na rubu archivní sign. Lit.G and N.2 Familiensachen, Probatio Lotharii Lüberti Metternich, frater Dietheri Adolphi comitis a Metternich.
(asi 1650)
- 2858 Kreslený vývod trevírského kanovníka Jana Emericha Metternicha (nar. 1628, zemř. 1667) ze 16 předků; barevné znaky spojené zelenými větvičkami, klenoty jen u probanta a I. generace, pod znaky úplná jména nositelů; pergamen, 57x44 cm, na rubu Joh.Emmerich Wilhelm Freiherr von Metternich; arch. sign. ad Nr.5 tum
(asi 1650)
- 2860 Neúplný kreslený vývod mohučského arcibiskupa Karla Jindřicha Metternicha (nar. 1622, zemř. 1679) ze 128 předků, zachováno 11 listů ze 48; barevné znaky spojené hnědými větvemi, bez klenotů, bez jmen a příjmení; papír, 42x32 cm. (asi 1679)
- 2861 Kreslený vývod Františka Ferdinanda Metternicha (nar. 1653, zemř. 1719) ze 16 předků; barevné znaky spojené stylizovanými liniemi, klenoty jen u probanta a I. generace, pod znaky plná jména nositelů; pergamen, 52x39cm.
(asi 1680)
- 2862 Ověřený kreslený vývod mohučského kanovníka Františka Ludvíka Metternicha (nar. 1719, zemř. 1778) ze 16 předků; barevné znaky spojené zelenými větvičkami, klenoty jen u probanta a I. generace, pod znaky plná jména nositelů; pergamen, 63x36cm, pod vývodem ověřovací prohlášení 4 ručitelů s podpisem a přivěšenými pečetěmi v dřevěných miskách na pergamnových proužcích z 24.7.1730, uprostřed pergamnovým proužkem připevněno prohlášení kanceláře arcibiskupství z 11.12. 1730, po přivěšení pečeti jen dřevěná miska, na rubu Aprobitus Stammbaum deren Graffen von Metternich-Winnenburg und Beilstein
(1730)

- 2863 Kreslený vývod téhož Františka Ludvíka Metternicha ze 16 předků; barevné znaky spojené zelenými větvíčkami, klenoty jen u probanta a I.generace, pod znaky jména nositelů; pergamen, 64x40; na rubu arch.záznam: G.Stammbaum Ihro Excellenz des H.Graffen Franz Ludwig von Metternich.ad N.2. (asi 1730)
- 2864 Kreslený vývod Jana Hugo Metternicha (nar.1710, zemř.1750) ze 16 předků ; barevné znaky spojené stylizovanými liniemi, klenoty jen u probanta a I.generace, pod znaky jména nositelů; papír, 49x38 cm; na rubu: Stammbaum. (asi 1730)
- 2865 Kreslený vývod Františka Jiřího Metternicha (nar.1746, zemř.1818) ze 16 předků; barevné znaky spojené stylizovanými liniemi, klenoty jen u probanta a I.generace, pod znaky jména nositelů ; komerční pergamen, 61x45 cm; na rubu arch.záznam: G.Stammbaum Ihro Excellenz des H.Grafen von Metternich Franz Georg Carl Joseph. ad N. 2. (asi 1765)
- 2866 Ověřený vývod Klementa Václava Metternicha (nar.1773, zemř. 1859) ze 16 předků; barevné znaky spojené zelenými větvíčkami, klenoty jen u probanta a I.generace, pod znaky úplná jména nositelů ; pergamen, 63x45 cm ; ověřovací prohlášení rytířského stavu v Breisgau z 25.10.1775 na rubu (1775)
- 2867 Ověřený vývod Klementa Václava Metternicha (nar.1773, zemř. 1859) ze 16 předků; barevné znaky spojené zelenými větvíčkami, klenoty jen u probanta a I.generace, pod znaky jména nositelů ; pergamen, 62x43 cm; ověřovací prohlášení mohučské kapituly z 11.6.1777 (1777)
- 2868 Kreslený vývod Josefa Metternicha (nar.1774, zemř.1830) ze 16 předků ; barevné znaky spojené stylizovanými liniemi, klenoty jen u probanta a I.generace, pod znaky jména nositelů; pergamen, 67x50 cm, pod vývodem záznam o složení profesního slibu v kapitule mohučské 29.10. 1783. (1783)
- 2869 Ověřený vývod Kunigundy Walpurgury Metternichové (nar.1774, zemř.1830) ze 16 předků ; barevné znaky spojené zelenými větvíčkami, klenoty u probanta a I.generace, pod znaky úplná jména nositelů ; pergamen, 61x45 cm; ověřovací prohlášení mohučské kapituly z 26.9.1787 pod vývodem a na rubu. (1787)

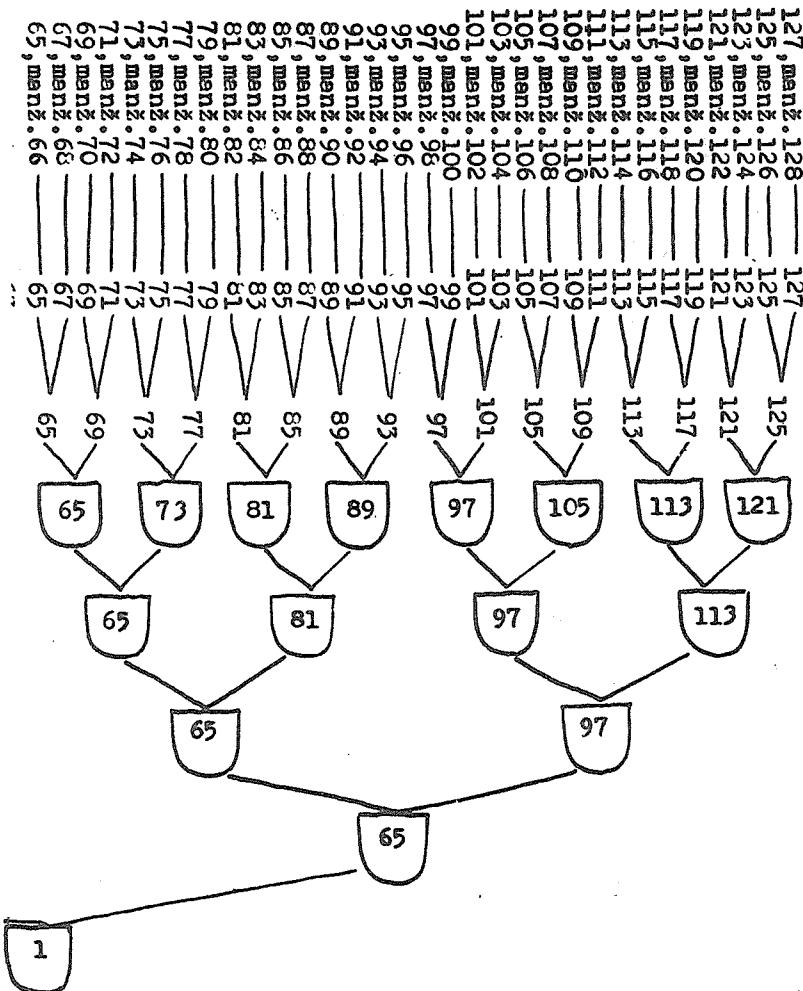
Ze 14 metternišských vývodů zaslouží zvláštní pozornosti neúplný vývod mohučského arcibiskupa Karla Jindřicha Metternicha (inv. č.2860). Byl vypracován původně na 48 arších formátu 42x32 cm. Papír je špatné kvality, silně zahnědly a na lící přetřen modrou podkladovou barvou. Na světle modré podkladě jsou hrubě načrtnuté hnědozeleň větve spojující jednotlivé znaky. Stíty formátu 2,5x3,5cm mají zakulacený spodek, jsou bez klenotů a bez označení nositele. Erbovní známení na nich jsou vykreslena hrubým štětcem vodovými barvami dosti zběžně. Každý z volných listů vývodu byl pro další potřebu opatřen značkami z písmen a číslic, aby bylo usnadněno složení celého vývodu, který by zabral plochu 384x168 cm. Z celého vývodu se zachovalo jen 11 listů, naštěstí právě 5 listů pravého horního okraje se znaky 61 předků probanta z otcovy strany, několik isolovaných listů se znakem matky a babičky probanta a předeším právě pečlivěji provedený znak probanta a jmenovité označení na bílé stuze: "Carl Henrich gewessener Churfürst zu Maintz".

Pracovní předběžný styl vývodu, volné složení listů, pojem "byvalý" v označení probanta umožňují téměř nepochybně určit i dobu

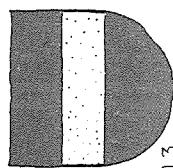
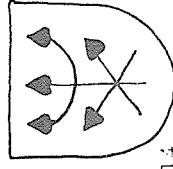
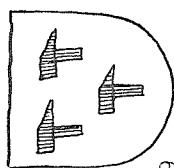
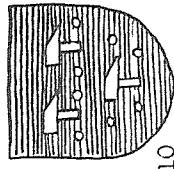
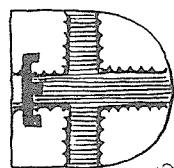
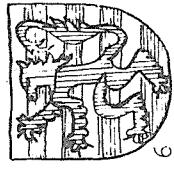
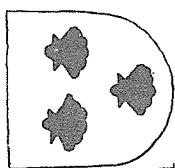
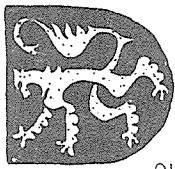
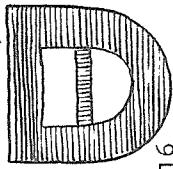
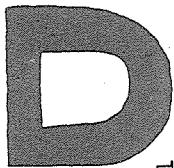
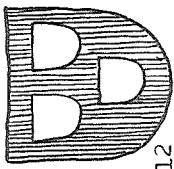
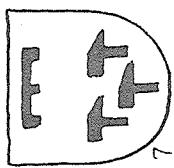
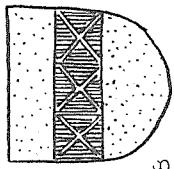
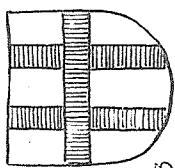
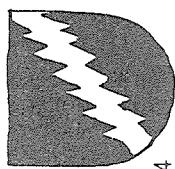
Schema rekonstruovaného vývodu ze 128 předků

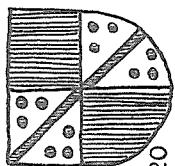
K. J. Metternicha z r. 1679

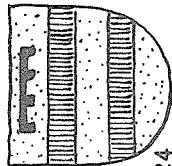
Znaky vývodu K.J. Metternicha z r. 1679

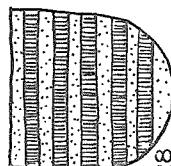
Znaky vývodu K.J. Metternicha z r. 1679

20

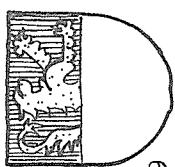
24

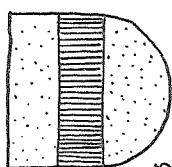
28

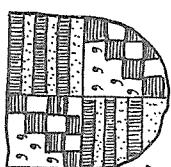
32

19

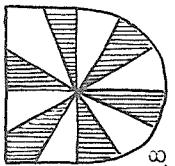
23

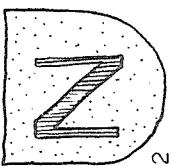
27

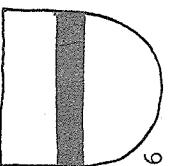
31

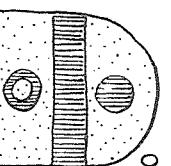
18

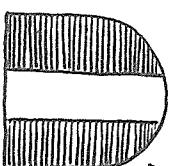
22

26

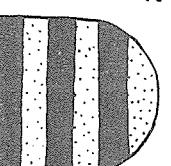
30

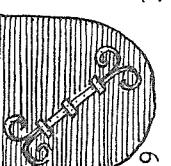
17

21

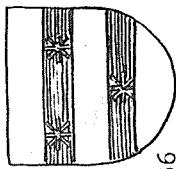

25

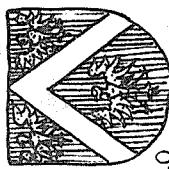

29

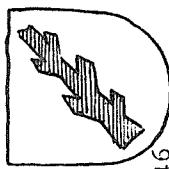
Znaky vývodu K.J. Metternicha z r. 1679

36

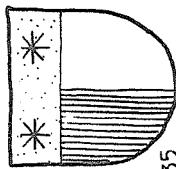
40

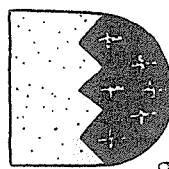
46

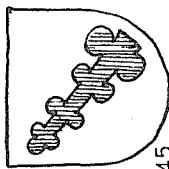
50

35

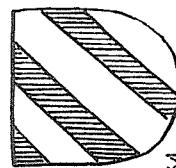
39

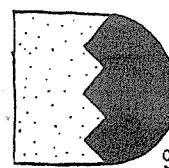
45

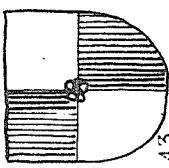
49

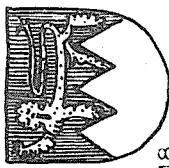
34

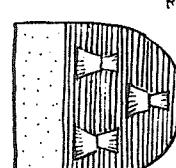
38

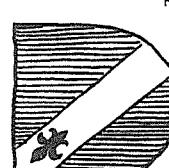
43

48

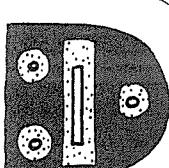
33

37

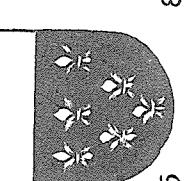
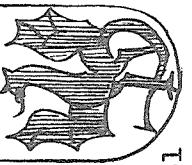
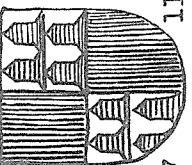
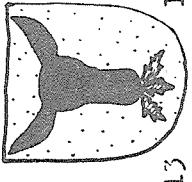
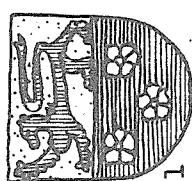
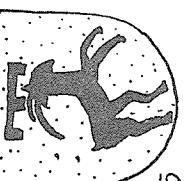
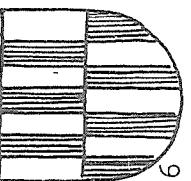
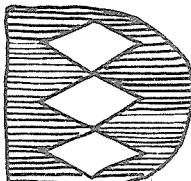
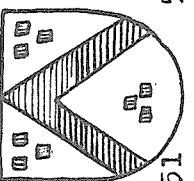
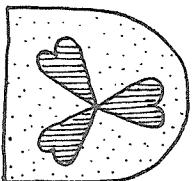
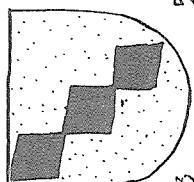
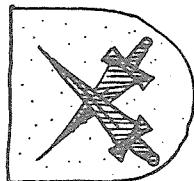

41

47

Znaky vývodu K.J. Metternicha z r. 1679

hercilia Eva Habsburskova

i smysl vývodu. Arcibiskup Karel Jindřich Metternich byl totiž zvolen do úřadu r.1679 a zemřel ještě téhož roku, prakticky ještě před převzetím arcibiskupské funkce, 57letý. Ať již měl vývod právní funkci pro výběr kandidatury nebo sloužil jinému účelu, snad pochopení výzdobě, nepřechybnej vznikl až po jeho smrti a není ani jisté, že byl realizován v čistopise. Přesto zachoval vydatný pramen pro dějiny metterničkého rodu a heraldiku dolního Pomoraví a Rýna, kde Metternichové od 14. století sídlili. Nada předků Karla Jindřicha Metternicha se sice podle přístupných rodokmenů vývodem nijak nedoplňuje, ale zpevňuje především znalosti manželek jednotlivých členů rodu v generační posloupnosti svobodných pánu (od r.1635) Metternichů a pak hrabat (od r.1679) a knížat (od r.1803) Metternichů-Winnenburgů.

[4]

Osm generací Metternichů ve vývodu K.J.Metternicha:

1. Jan Metternich, majitel Zievel, nar.asi 1385, zemř.asi 1449, manž.nezna.;
2. Jan Metternich,majitel Zievel, nar.asi 1400, zemř.1450, I.manž. Anežka v.Rumschuttel, II.manž.Katerina v.Meckenheim ;
3. Karel Metternich, majitel Sommerbergu a Zievel, nar.asi 1445, zemř.1496, manž.Bella Beisselová v.Gymnich ;
4. Edmund Metternich, majitel Vettelhofen, nar.asi 1475, zemř.1541, manž.Anna Kolveová v.Vettelhofen ;
5. Jan Metternich, majitel Vettelhofen, nar.asi 1500, zemř.1571, III.manž.Katerina v.d.Leyen ;
6. Jan Dětřich Metternich, majitel Sinzigu, nar.asi 1550, zemř. 1602, manž. Anna v. Dern ;
7. Vilém Metternich, majitel Winneburgu, nar.1595, zemř.1652, II. manž.Anna Eleonora Brümserová v.Rüdesheim ;
8. Karel Jindřich Metternich, muhůšký arcibiskup, nar.1622, zemř. 1679.

Značný časový rozsah (15. až 17.století) a územní rozptyl vývodu K.J.Metternicha umožňuje získat dobrou informaci o heraldické situaci v klasické feudální oblasti při Mozelu a Rýně. Ve znacích převládají barvy červené a žluté a prosté, kolmo, podélně a šikmo dělené štíty. Jen menší počet znaků má heraldické figurky, častěji klasické (lvi, orli), méně běžné figurky netypické (osli, kozli).

Překreslených 61 znaků předků K.J.Metternicha bylo pro přehlednost očíslováno podle pořadí, v němž za sebou následují i v zachované části vývodu (č.1-58) nebo jak by následovaly v rekonstruovaném zbytku řady 128 předků v I.generaci vývodu (č.59-128). Protože však na zachované části autor vývodu nezjistil a nezakreslil erby dvou předků (č.42 a 44) a protože z nedochované části vývodu lze doplnit jen 5 erbu (č.65, 81, 97, 113, 121), je celkový počet znaků jen 61. Jména jednotlivých rodin vývodu K.J.Metternicha nebyla autorem návrhu uvedena a nemohla být ani doplněna v řadě překreslených znaků, protože naše heraldické pomůcky zatím jejich identifikaci umožňují jen v malé části.

Určení jmen rodů a ověření kresek jejich znaků velkého rodového vývodu Karla Jindřicha Metternicha z roku 1679 zvláště v nejstarší generaci, sahající do období okolo 1400, není jediný úkol, který pro heraldika a genealoga přináší fond Rodinný archiv Metternichů. Do fondu zařadil metterničký archivář i řadu starých kreslených znaků a heraldického materiálu. Zvláštní pozorností by jistě zasloužil velký stránský celoněmecký wappenbuch s 1004 znaky z období okolo 1500, z něhož lze již některé znaky vývodu určit. Obojí je však zatím úkol nerešitelný, protože schází podklady z literatury i

z archivního materiálu, nezbytné vzhledem k srovnávací a kritické povaze tohoto identifikačního úkolu.

Ceská heraldika a genealogie má ve vlastní problematice bílá místa. Zdánlivě by se tedy zdálo zbytečné řešit problémy evropské. Přesto je tomu právě naopak. Zprístupňování bohatství našich státních i jiných českých archivů včetně fondů rodinných archivů však obsahuje i závazek zvýšit váhu archivů v oboru historie, dějin umění, sociálních a hospodářských dějin a v neposlední řadě i heraldiky a genealogie prostřednictvím nových studií a prací na základě pramenného materiálu. Pramenná základna našich archivů v oboru heraldiky a genealogie přímo vybízí ke srovnání úrovně praktické heraldiky a genealogie jednotlivých období u nás a v jiných zemích. Všechny okolnosti nasvědčují, že z tohoto srovnávání nevyjde naše genealogie a heraldika špatně. I pro období okolo vzniku velkého vývodu K.J.Metternicha(1679) jsou doklady o dobré práci genealoga Bohuslava Balbina, který vypracoval řadu spolehlivých vývodů a rodokmenů české i evropské šlechty ve svých Miscellaneích, a o stejně dobré práci tehdejších genealogů při úřadu desk zemských v Praze. Teprvé tato srovnávací práce umožní dořešení všech otázek spojených se zveřejňovanými významnými prameny genealogickými a historickými, jakými jsou nejen velký vývod metternišský z roku 1679 a metternišský wappenbuch, ale pochopitelně i řada dalšího materiálu, který otevřené archivy českým genealogům a historikům nabízí.

P o z n á m k y:

- [1] Václav Král z Dobré Vody, Heraldika. Souhrn pravidel a předpisů znakových. Praha 1900, str.244-245, kde hlavně vysvětlen rozdíl vývodu od rodokmenů a právní význam vývodu podle předpisů do 1800.
- [2] August Sedláček, Pýcha urozenosti a vývody u starých Čechů a Moravanů. V Praze 1914 Věstník královské české společnosti nauk tř.-histor.-jazykozprávné. Pojednání 3, str.111. V.Houdek, Moravské vývody erbovní. Brno 1971.
- [3] Státní ústřední archiv, zemědělsko-lesnické oddělení, koncept inventáře "Rodinný archiv Metternichů, II, odd.Starý archiv 1310-1923" dr.Jaroslava Honce, který na materiál autorku upozornil.
- [4] Dr.Constant v.Wurzbach, Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, XVIII. Wien 1868, str.47-64, rodokmen str. 65.

RŮZNÉ ZPRÁVY

Současná sovětská heraldika užívá v novodobých městských znacích jako figury charakteristické konkrétní předměty vztahující se k tomu kterému městu. VP (16.5.1970) přinesla v ukázce čtyř takové příklady, které potvrzují výše uvedenou skutečnost. Jde o znak Komsomolsku, mladého průmyslového města na Amuru, v němž spatřujeme na červeném poli vlnité modré břevno a v něm zkříženou motyku a lopatu s vojenskou čapkou rudoarmějců. Známé sídlo jaderného výzkumu Dubno na Volze prezentuje se v znaku mluvící snítou dubového trojlistu s dvěma žaludy v dolejší stříbrné polovici, v hořejší černé pak čtyřimi stříbrnými elipsami kolem středobodu. Znak Bajkonuru, stanoviště kosmodromu má kromě dalších předmětů ve znaku raketu a posléze středisko severokazašské oblasti Celingrad má ve znaku dvě červené rozevřené ruce podpínající zlatou pyramidu pšeničného zrní. Figury jsou velmi charakteristické, překvapuje jen malá pozornost k symetrii položení na štítu jak jsme zvyklí vidat na našich klasických znacích měst. Je možné, že je zaviněna i heraldicky nesprávnou reprodukcí znaků.

Ladislav Procházka

PŘEHLED MĚNY V ČESKÝCH ZEMÍCH

Při svých rodopisných studiích se setkává rodopisec s peněžními hodnotami, které jsou udávány v různých měnách, a je proto zapotřebí, aby měl všeobecný přehled o vývoji měny v naší zemi a aby znal přepočítací poměry. Pro snazší orientaci uvádím stručný přehled o vývoji měny v českých zemích.

Nejstarší období české měny nazýváme obdobím denárovým, jeho počátky spadají do poloviny 10. století. O jeho organizaci mnoho nevíme. Česká denárová měna byla až do poloviny 11. století založena na Karlovské libře o váze cca 408 g. Tato Karlovská libra denárů zvaná též talent denárů se dělila na 20 solidů neb na 240 denárů. Solidus o 12 denárech nebyl však skutečným platidlem, ale jen početní jednotkou. Skutečným platidlem byl jen stříbrný denár.

Postupným snižováním váhy jednoho denáru z 1,7 g až téměř na 1 g pozbyla Karlovská libra svého významu, a proto došlo v 11. století ke vzniku místních měnových jednotek, t. zv. marek či hřív, z nichž česká podle propočtu byla lehčí než pozdější hřivna pražská (253,17 g). Na základě měření a vážení Břetislavských denárů byla určena teoretická váha této hřivny na cca 210 g. Moravská hřivna obnášela něco přes 280 g.

Z jedné hřivny se razilo původně asi 200 denárů, ale jejich počet se s každým panovníkem zvyšoval, až za Vladislava I. dosáhl již téměř 2000 kusů z jedné hřivny. Neudržitelný úpadek české mince denárové vyústil za Přemysla Otakara I. na počátku druhého desetiletí 13. století v měnovou reformu. Oboustranně ražené denáry byly nahrazeny jednostranně raženými brakteáty na tenkém plíšku o značném průměru (40-45mm) a značné ryzosti = 15 lotů, t. j. 0,9375 (100 % ryzost je 16 lotů). Brakteát vážil přibližně 1 g. Nastalo krátké období brakteátové. Postupně doby byly však původní brakteáty stále změňovány až na průměr 16 mm. Následný nový úpadek hodnoty české mince vedl k tomu, že větší platy byly na sklonku 13. století prováděny ve hřivnách neraženého kova. Proto přistoupil král Václav II. okolo r. 1300 k dalekosáhlé finanční reformě, která dala vznik novému měnovému údobi - nastalo období grošové. Přispěl k tomu též rozkvět stříbrných dolů na Horách Kutných.

Vychází jednotkou pro ražení pražských grošů se stala hřivna, nazývaná nyní pražskou hřivnou o váze 253,17 g a jakostí 15 lotů čistého stříbra 15/16 podobně jako původní brakteaty. Na jednu pražskou hřivnu se počítalo 64 grošů o váze zhruba 3,9 g a velikosti asi 28 mm v průměru. Vzhledem k velkému obsahu stříbra 15/16 byla hřivna grošů rovna hřivně čistého neraženého stříbra, dokud ryzost grošů byla zachovávána. Dělení hřivny:

1 hřivna = 2 půlhřivny = 4 čtvrtiny zv. verdunký = 16 lotů = 64 květníky,
z toho pak 1 květník = 1 groši, 1 lot = 4 groše a 1 verdunký = 16 grošů.

Poněvadž kupní síla pražského groše byla poměrně značná, bylo nutné vytvořit ještě dílčí hodnotu, a tou byl malý denár zvaný parvus. Počítalo se 12 parvů do 1 groše. V pozdějších letech pod vlivem šábského haléře (který měl původně hodnotu vyšší než český parvus), byl přijat název haléř i pro český parvus a původní název upadl v zapomnenutí. Hodnota parvů-haléřů byla postupně snižována zejména snižováním ryzosti, takže jich šlo na 1 groš 14, 16 i 18.

Za krále Jana Lucemburského, který potřeboval značné částky peněz na neustálá válečná tažení, byla postupně snižována ryzost a tím i kupní hodnota pražských grošů. Místo původních 64 grošů na 1 hřivnu dosáhlo znehodnocení postupně až počtu 84 1/2 groše z 1 pražské hřivny stříbra. Ani částečná reforma, po níž se počítalo za Karla IV. 70 grošů na 1 hřivnu, nepřinesla nápravu, neboť nebyla provedena důsledně i v drobných mincích. Haléř měly ryzost až o 60 % nižší než byla ryzost stanovená. Situace byla o to horší, že byla drobná mince vydávána i na různých místech Moravy a Slezska, a že se tato mince nešrovávala ve své jakosti s mincí českou. Pokusem o zavedení pořádku do drobné mince bylo asi r. 1378 vytvoření mezistupně mezi grošem a halérem, tzv. penízu. Od r. 1384 se počítalo na 1 groš 7 penízů nebo 14 nových haléřů, jeden peníz rovnal se tedy 2 haléřům. Avšak ani další pokusy Václava IV. o radikální nápravu v oběhu a ryzosti zejména drobných peněz nepřinesly žádoucí pořádek. Roku 1407 byla ryzost grošů již jen 610/1000 a jakost nové drobné mince, penízů a haléřů, klesla na 400/

1000. Zmatek byl pak dovršen za husitských válek.

Po válkách husitských převládaly v oběhu drobné mince, a tak se náhradou za nedostatek pražských grošů dostávaly do oběhu i groše míšeňské ze sousedního Saska. Všeobecná špatná jakost domácí mince donutila krále Jiříka, aby provedl závažnou měnovou reformu r. 1469. Dal razit nový groš na způsob grošů míšeňských a stanovil pevný poměr mezi groši českými a míšeňskými. Nadále se počítala 1 kopa grošů českých za 2 kopy grošů míšeňských. Tato relace se udržela po celé 16. a 17. století a je pro rodopisce zvláště důležitá. V Čechách se stalo přežitkem i počítání na hřivny a groše se nadále počítaly jen na kopu. Naproti tomu na Moravě se počítání na hřivny udrželo i nadále. V XV. stol. šlo do jedné hřivny moravské 64 pražských grošů, 1 groš byl po 7 městských penězích nebo 14 městských haléřích. V XVI. a XVII. stol. měla moravská hřivna jako početní jednotku proměnnou hodnotu (viz tab. č. II.).

Nový groš český o váze cca 2,7 g a jakosti 620/1000 se rovnal obsahem stříbra téměř groší Václava II. Raženy byly groše, bílé peníze a haléře (malé peníze černé). Do 1 groše se počítalo 7 peněz bílých neb 14 haléřů. Byl pevně stanoven i poměr grošů k penězům zlatým, zvláště k českému a uherskému kremnickému florénu neboli dukátu, které měly od svého zařazení r. 1325 neměnnou váhu průměrně 3,55 g a jakost 0,990:

1 český nebo uherský zlatý = 24 grošů.

1 rýnský zlatý měl o 1/4 nižší hodnotu = 18 grošů.

Současně byla provedena i devalvace dosavadních bílých peněz "horských", jichž se nadále počítalo do 1 groše 14 kusů. Touto mincovní reformou bylo zakončeno období zmatků, které vládlo v oběhu platidel od počátku husitských válek.

Za Vladislava II. ryzost nových grošů opět klesala z původní ryzosti 9-lotové na 8- a později na 7-lotovou. Je pochopitelné, že stoupala hodnota zlaté mince. Uherský zlatý se počítal za 29 grošů a rýnský zlatý za 21 1/2 groše při placení v groších neb bílých penězích. Po roce 1520 kdy byla zřízena šlikovská mincovna v Jáchymově se ujímá pro pražské groše název "široké" na rozdíl od jáchymovských "tolšských" o váze přibližně 29 g a zrnu 27 g.

1 jáchymovský groš, tolar se počítal za 22 1/2 grošů širokých,
za 24 1/2 groše v bílých penězích,
za 26 grošů v haléřích.

Mincovním řádem Ferdinanda I. z r. 1539 stal se dosavadní bílý groš po 7 bílých penězích a 14 haléřích jen početní jednotkou, zatím co raženy a obhající široký groš se počítal za 9 bílých peněz. Říšský zlatý platil nadále 24 grošů bílých nebo 60 krejcarů, 1 bílý groš se počítal za 2 1/2 krejcaru. Tím bylo legalizováno zvýšení hodnoty obhajícího českého groše (širokého) na 9 peněz bílých. Nově zavedený účetní pojem bílý groš se počítal nadále po 7 penězích bílých.

Čeští stavové si stěžovali r. 1540 u císaře, že česká mince ztrácí v okolních zemích na cenu. Císař Ferdinand I. jim dal radu, aby minci srovnali s minci rakouskou a minci německých kurfiřtů. Tomu se však stavové bránili, aby se nezačalo u nás s počítáním na krejcare, proti nimž byl znácný odpor. Když však cizí lehká mince se hrnula do země proudem, přistoupili r. 1544 na stanovení následujících kursů:

1 uherský zlatý	za 1 1/2 kopy míšeňské nebo 105 krejcarů,
1 rýnský zlatý	za 1 kopo míš., a 12 peněz malých neb za 72 krejcarů,
1 tolšský groš (jach.tolar)	za 1 kopo míš. grošů neb za 70 krejcarů,
1 český groš (dř. široký)	za 18 peněz malých neb 9 peněz bílých neb za 3 krejcarey,
1 bílý groš (početní jedn.)	za 7 peněz bílých.

Za vlády císaře Ferdinanda I. doznívá období měny grošové (i když v písemnostech účetního rázu se dále na kopu grošů počítá) a nastává údobí měny tolarové.

Tolar byl razit od r. 1538 i mincovna pražská a r. 1543 mincovna kutnohorská. Sněmovněm usnesením z r. 1547 byl tolar pevně včleněn do měnové soustavy tak, že platil 30 grošů bílých po 7 penězích neb 14 penězích malých, měl mít jakost 895/1000 a váhu 28,93 g, groš pak jakost 423/1000 a váhu 2 g. Tyto groše byly však raženy jen v r. 1547 a jako poslední. Jejich ražba nebyla obnovena a byly raženy jen bílé a malé peníze. Byl to nyní tolar, který nahradil

dil dřívější groš i jeho funkci hrubé stříbrné mince.

Císař Ferdinand I. měl v úmyslu provést unifikaci měny v německé říši, jíž měla být přizpůsobena i měna česká. Roku 1561 zavedl podle německého vzoru krejcarovou měnu. Jeden říšský zlatý neboli zlatník platící 60 krejcarů měl nahradit tolar. Čeští stavové vystupovali však důrazně proti krejcarové měně, a proto nástupce Ferdinandův císař Maximilián II. obnovil roku 1573 ražení tolarů (hodnotě 30 grošů českých) i půltolarů a čtvrttolarů. Ražení krejcarové mince bylo zastaveno. Hodnota českého a uherského zlatého dukátu byla stanovena r. 1576 na 108 krejcarů.

Za Rudolfa II. byly kromě dosavadních tolarů raženy též malé groše v hodnotě 1 kopu malých grošů na 30 grošů bílých. Malých grošů šlo 60 na jeden tolar a též 60 na kopu míšeňskou, 7 malých peněz na 1 malý groš. Poněvadž v následujících letech dobrá česká mince, t.j. tolary a dukáty se v Čechách kupovaly a odvážely za hranice, kde více platily, a místo nich se do země hrnuly krejcarové, byla r. 1601 zvýšena hodnota českého a uherského zlatého dukátu na 120 krejcarů a hodnota tolaru na 73 krejcarů. Ale již r. 1610 platily dukáty 140 krejcarů = kopu českých grošů = 2 kopu míšeňských grošů. Tolar stál 72-73 krejcarů, rýnský zlatý dukát 116 1/2 krejcarů neb 50 bílých grošů. Na bílý groš se počítaly nadále 2 malé groše, 60 malých grošů šlo na 1 kopu míšeňskou. Bílý groš platil 7 bílých peněz a 14 malých peněz. Bílé peníze byly 3 na krejcar, malých peněz 6 na krejcar.

Přes všechna opatření plynula však česká mince dále ze země a proto se zemský sněm usnesl r. 1620 na další znovýšení kursu hodnotných mincí:

1 český a uherský dukát	= 3 kopy míšeň. grošů	= 210 krejcarů,
1 tolar	= 2 kopy míšeň. grošů	= 140 krejcarů,
1 zlatý rýnský	= 2 kopy míšeň. grošů + 10 krejcarů	= 150 krejcarů.

Roku 1622 převzalo císařské mincovny de Wittovo konsorcium, které znehodnocovalo minci v jakosti až o 80 % a zruinovalo oběh peněz natolik, že bylo nutné přikročit k radikálnímu řešení neudržitelného stavu vyhlášením t.zv. kalady dne 14/12 1623 v Čechách a později i na Moravě. Hodnota peněz byla snížena drastickým způsobem, takže tolar či dvouzlatník i dvouapůlzlatník byly bez rozdílu devalvovány na 20 dobrých krejcarů, zlatník či 75-krejcar na 10 dobrých krejcarů a drobné mince též v průměru na osminu. Peníze vídeňského rázu se počítaly 4 na 1 krejcar dobrý.

Toto ozebračení českého lidu, jímž bylo dovršeno zbídačení válečné, prošetřovala pak 16 let císařská komise, jen u Liechtensteina zjistila obohacení při zlehčování mince o 16,750.000 zlatých. Eggenberg si ze zisků v konsorciu koupil krumlovské panství.

Centralistické snahy přivedly císaře Ferdinanda II. r. 1624 ke zrušení české hřivny o váze 253,17 g, která byla v užívání po 300 let a zavedl jako výchozí mincovní jednotku hřivnu vídenskou o váze 280,644 g. Podle sněmovního usnesení z r. 1627 platil nadále:

1 tolar "široký"	= 90 krejcarů	= 1 1/2 rýnského zlatého,
1 kopa míš. grošů	= 70 krejcarů	= 1 zlatý rýnský a 10 krejcarů,
1 kopa čes. grošů	= 140 krejcarů	= 2 zlaté rýnské a 20 krejcarů.

V následujících letech hodnota drobné mince - krejcarů nadále stále klesala, takže v r. 1695 se již počítal:

1 dukát	za 4 zlaté rýnské	= 240 krejcarů,
1 dobrý říšský tolar	za 2 zlaté rýnské	= 120 krejcarů.

Chaotické poměry v krejcarové minci dokumentuje příklad: roku 1569 ražené patnáctíky (patnáctikrejcarové) o hodnotě 5 grošů platily r. 1695 17 krejcarů a říkalo se jim "sedmnáctníky", třebaže nesly staré označení. Podobně i šestáky (šestikrejcarové) stoupaly na 7 krejcarů a nazývaly se "sedmiky".

Nepřehledná situace v obíhající minci vedla r. 1750 k nové měnové reformě. Zavedena byla měna konvenční. Z kolínské hřivny o váze 233,87 g bylo raženo 10 tolarů či 20 zlatých. Poměr zlata ke stříbru při zavedení této měny byl stanoven 1 : 14. Nadále 1 tolar se rovnal 2 zlatým konvenčním měny, t.j. 120 krejcarům. Kopa se počítala nadále 70 krejcarů, dukát za 190 krejcarů. Obíhající groše (jinak třikrejcarové) se přepočítávaly 1 groš za 3 krejcarové, tedy 20 grošů za 1 zlatý konvenční měny.

V důsledku poklesu těžby zlata a zvýšené produkce stříbra došlo r. 1771 ke stanovení nového poměru zlata ke stříbru na 1 : 14,81 a ke zvýšení hodnoty zlatých peněz. Konvenční měna zůstala v platnosti prakticky až do r. 1857, kdy byla též zrušena i poslední česká mincovna v Praze.

Od r. 1762 objevují se již první papírové peníze - bankocetle, jichž oběh končí finančním krachem v napoleonských válkách. Ani nové papírové peníze "šajny" si neudržely svou jmenovitou hodnotu a proto při uzavírání smluv jsou peněžní hodnoty udávány jedině ve zlatých konvenční stříbrné měnách.

Roku 1857 je zavedena rakouská měna (*Oestereichische Währung*) na základě desetinné soustavy. Z 500 g ryzího stříbra se razí 45 zlatých rakouského čísla po 100 krejcarech.

Roku 1892 byla dosavadní zlatková soustava nahrazena korunovou měnou rakousko-uhereskou, která nevychází již ze základu stříbrného, ale zlatého. Jeden kg ryzího zlata je roven 3280 rakouským korunám po 100 haléřích. Dosavadní 1 zlatý (zlatka) se přepočítává na 2 K a 1 krejcar na 2 haléře. Nejmenší zlatá ražená mince byla zlatá desetikoruna.

V závěru je třeba zmínit se ještě o zlaté měně, která českou měnu stříbrnou doplnovala od dob krále Jana Lucemburského. Král Jan dal raziti na způsob lombardské zlaté mince - florénu - , českou zlatou minci český zlatý, v pozdější době nazývaný dukát. Téměř současně započal uherští král v Kremnici raziti uherští zlatý, který váhově i hodnotou byl v průběhu dalších let prakticky shodný s českým zlatým. Uherští zlatý tvořil v pozdějších stoletích podstatnou část cca polovinu obíhající zlaté mince ve střední Evropě. Původní florén byl prakticky z ryzího zlata o váze cca 3,536 g. Český zlatý krále Jana o jakosti 23 2/3 karátu neb 71/72 měl váhu 3,53g. Poměr hodnoty zlata ke stříbru byl v této době asi 1 : 17,5. Oproti 13. století, kdy byl tento poměr 1 : 10, to představuje značné zhodnocení zlata. Přibližně 4 české zlaté se počítaly na 1 pražskou hřivnou stříbra a 1 český zlatý se počítal za 16 pražských grošů. Prvé české zlaté měly naaversní straně ražbu lilie a na reversní obraz sv. Jana Křtitele. Za pozdějších panovníků váha českého zlatého mírně kolísala mezi 3,5 - 3,69 g a měnily se i ražené obrazy na minci. Karel IV. a Václav IV. razili české zlaté s obrazem svého poprsí českým štítem s příslušnými nápisí. Císař Zikmund Albrecht Rakouský české zlaté nerazili, jen uherští zlaté v Kremnici. Zlatou minci nerazili v Čechách ani Láďslav Pohrobek a Jiří Poděbradský. Ražení české zlaté mince obnovili Vladislav II. a Ludvík Jag. Za Ferdinandu I. byly raženy české dukáty s obrazem sv. Václava a českým štítem. Císař Maximilián razil dukáty s vlastním portrétem a korunovaným štítem českým a uherštím. Za Rudolfa II. byly raženy též násobky: dvou-, tří-, pěti- a desetidukáty. Poslední české dukáty razila Marie Terezie v Praze. Až do r. 1918 byly v oběhu říšské dukáty s ustálenou vahou 3,49 g a původní ryzostí 23 2/3 karátu = 71/72. Hodnota dukátů v poměru ke grošům v období grošovém i tolarovém závisela na jakosti stříbrné mince i na současném poměru hodnot zlata ke stříbru.

Přeneseno na pondělní schůzce GHSP (20.4.1970) v Praze

PÁTRÁ SE PO .....

CYRANY - Na konci 17. stol. byl první (matrky StA Pardubice) známý Cyrany (Matěj Antonín) purkrabím a později hejtmanem na panství hrabat Thunů v Cholticích. Pocházel z Uher, pravděpodobně z okolí Cifer u Nitry. Jeho syn Romedius (* 1688) používal přídomek von Bolleshausen, další syn František (* 1695) byl královským rychtářem v Chrudimi, kde napotom žili další potomci rodiny. Jedna vétev se patrně dostala i do Čáslavě. Stavitel kroměřížského chrámu Jana Křtitele, Ignác Cyrani pocházel snad z téhož rodu. O další informace žádá: Zdeněk Bičík, Pardubice, Smilova 785/3.

HLAVÁČEK z Benešovska (Jarkovice, Václavice, Semovice) a
LINKA z Novopacka (Vidochov). Žádáme o sdělení adres příslušníků těchto rodů k navázání badatelstvského styku.

Vyměnění krásné barevné dílo: Holtmanns, BERGISCHES WAPPENBUCH BÜRGERLICHER FAMILIEN s 319 barev. znaky za Pilnáčkovy Staromoravské rody.
 Frant. Hejl Mračovský, Velká Bystřice 142, okr. Olomouc.

LITERATURA

Novou učebnicí ruské heraldiky je kniha, jejímž autory jsou Jelena Ivanovna KAMEN-CEVA a Nikolaj Vladimirovič USTJUGOV: Russkaja sfragistiká i gerał'dika. - Moskva, Vysšaja škola 1963. 222 s. Poznamenali jsme si též: KONARSKI, Szymon: O heraldyce i heraldycznym snobizmie. - Paris (6e), Librairie polonaise, 123, BRD Saint-Germain, 1967. 87 s.

VJS

V květnovém čísle 1970 kulturního měsíčníku LOUNY je článek Ing. Niče o lounské radnici 1338-1519. Pro genealogy jsou zde zájmavými jmenné zmínky, které proto uvedeme: orlojník Mikuláš z Kadánu, podkomoří Sigmond z Orlíka, měšťan Wolflin z Kamene, Václav z Dirny, Arnold Peša, Matěj pekař a soukenický tovaryš Knap, kameník Mikuláš z Prahy, mistr Pavel z Pardubic.

v G.

Heraldická sekce Klubu vojenské historie při Vojenském historickém ústavu v Praze vydala svůj další Erbovní sešit, tentokrát jako dvojčíslo 3-4. V úvodním článku "Heraldika - a jak dál?" se Vlad. J. Sedlák zamýlí nad postavením heraldiky, zvláště pak v dnešní době. Karel Schwarzenberg se pak ve svém článku "O přibylavský znak" snaží vysvětlit dosud nevyjasněnou záhadu tohoto městského znaku. Článek "Heraldi" z peněra Alfreda Ch. Wierera zasvěceně informuje o instituci tohoto názvu. Totéž platí i o další statí "O palatinech" od Aloise Přibyla. Pavel R. Pokorný nazval svůj faktografický příspěvek "Znaky sedmi pražských kardinálů". K tomuto článku je i barevná příloha se znakem Jana Očka z Vlašimi. Tentýž autor pak polemisiuje v další statí "K tak zvanému posunu fikce o italském původu Vítkovců" s článkem Karla Komárka "Erb pětilisté růže", který vyšel v 2. ES. Dvojčíslo 3-4 pak končí "In memoriam Alexandra Húščavy". Erbovní sešity i v tomto dvojčísle si udržely svoji značně vysokou úroven.

mfawb

Hlasatel, čtvrtletní gen-her.příloha měsíčníku KSK Sběratel ukončuje trojčíslo 2-4 jediný ročník svého vycházení. Podle redakčního sdělení výbor KSK "došel k závěru, že obsah této přílohy přesahuje poslání KSK jako sběratelské organizace a rozhodl se proto od dalšího vydávání Hlasatele upustit." Ovšem, oficiální měsíčník Klubu bude prý přinášet "heraldické články pro sběratele" dále.

Když prolistujeme ročník shledáme, že skutečně typických článků sběratelské metody a evidence tato příloha téměř nepřinesla.

Články v celém tomto ročníku 1969-70 ze dvou sešitů by bylo možno zařadit do obsahu kterehokoliv v současné době vycházejícího periodika různých sekcí a kroužků heraldiku přestupujících, čímž se znovu dokazuje, že volání po jednotném, obsahově i formálně hutném a snad i tištěném časopise, je na místě.

Hlasatel přinesl druhou část velmi cenného seznamu životopisů renesančních malířů, stavitelů a kameníků z pera prof. dr. L. Hosáka, čímž znamenitě doplnil známý Tomášův slovník výtvarných umělců. Bohužel, autor věnoval pozornost jen Moravě. Právěžné pokračovala i ukázka papežských znaků arch.B. Šimka, cenná svými zobrazeními, méně blazonací. Fond našich vědomostí o vlašském rodu Přemyslovců zasvěceně doplňuje svým příspěvkem Václav Ryneš. Tento článek je jen českou obměnou německého znění "Eine halbgvergessene Przemyslidin", které vyšlo již dříve v rakouském časopisu "Adler", sv. 8, č. 7-8, str. 97-99. Tato německá verše má tu přednost, že je doprovázena dokonale reprodukci fotografií náhrobku. Loučív překlad Brocke-Littleho o anglických heroldech otevírá okénko do anglické heraldiky s některými pozoruhodnými závěry o organizaci, práci i tamějším zájmu o rodopis v poválečné době. Vzpomínkový článek F. Navrátila stručně se vrací k životu a dílu třeboňského archiváře Ant. Markuse a J. Jihlavce zjišťuje, bohužel jen u pěti pražských novoměšťanů v 16. století jejich původ. Kresebnou stránku trojčísla obstaralo osvědčené pero K. Lišky zachycující znaky šesti jubilujících měst (Krnov, Manětín, Toužim, Hranice, Kežmarok, Litoměřice). Týž v úvodu čísla překreslil i Dürerův znak českého krále jako doprovod k překladu textu K. Schwarzenberga. V dalších zprávách zaujme Bičskova opravná poznámka o Diviších ze Šerlinku a pranýř omylu v některých suvenýrech, časopisech a známkách.

vP

Dvacet let nových matrik je článek Libuše Fučíkové, pracovnice Min. vnitra - CSÚ v týdeníku vlády "Národní výbory", čís. 9 ze dne 11.3.1970, str. 19-20. Vzpomíná zde velikého historického mezníku ve vedení matrik, když 1. ledna 1950 nabyla právní moci či účinnosti tři zákony úzce související: zákon o právu rodinném, zákon o zatímních změnách v některých občanských věcech právních a zákon o matrikách. Tyto zákony uskutečnily zásady Ústavy 9. května o stejném postavení muže a ženy v rodině a ve společnosti. Byl zcela odstraněn rozdíl mezi dětmi manželskými a nemanželskými, byla zavedena forma občanského snátku civilního, byly zavedeny civilní matriky. Současně s tím byla odstraněna i dřívější rozdílnost matričních předpisů v českých zemích a sjednoceno vedení matrik na celém území státu. Tolků z úvodního odstavce jmenovaného článku.

Jelikož matrikář rozhoduje o žádosti za uzavření manželství a zkoumá a posuzuje právní způsobilost snoubenců k uzavření manželství, je tudíž vznik manželství a jeho platnost závislý v prvé řadě a vlastně jedině na správném posouzení dokladu matrikáře. Tím nabyla instituce matrikáře nový kvalitativní význam. Autorka proto také správně hodnotí společenskou funkci matrikářů i význam jednotného vedení matrik. S tím plně souhlasíme i my, rodopisci, jimž jsou matriky často jediným pramenem poznání svých předků po všech stránkách.

Nelze ovšem pomlčet o faktickém stavu matrik, z nichž některé jsou již plných 20 let ve stavu žalostném s rozpadající se vazbou a uvolněnými listy. Ani uspořádání matrik není často na výši. ONV v Praze 1 nemá dokonce ani vlastní inventární seznam podle obvodů nebo far. Vzorným opakem je např. inventář matrik Státního archivu v Praze 1, v Horské ul.

El.

Oznaky a vlajky ve sportovní heraldice. Naps. V. Palivec. Praha, Klub sběratelů kuriozit při ÚDA v Praze 6, 1970, 61 s.l. 10,- Kčs.

Život na dvorech palatinů, turnajová klání a sedání, bojovníci shromažďující se pod erbem či korouhví vojevůdce, jehož emblém nosí, to vše dávno zaniklo, ale nezanikly barvy, symboly a vlajky působící stále svou sugestivností a přitažlivostí pro přihlížející. Toto dědictví, ovšem ve značně pozměněných formách, nikoli smyslu, přejala až kupodivu věrně novodobový sport. Sportovní sláva v podobě trofejí, barev, zevních insignií tvoří nedlouhnouc součást sportovních sňah a cílů. Autor, vybrav si tuto tematiku, ukazuje v publikaci na zázemí určitých zásad a pravidel, heraldické zdůvodnění současné zevní okázalosti v sportovní emblematici a její životnost.

Tím, že začíná kapitolou o obecné, klasické heraldice zpřístupňuje a propaguje heraldiku velmi účinně i tam, kde nemá mnoho porozumění. V části, v níž přechází na sportovní heraldiku, poukazuje na některé výrazy, které dodnes trvají a dokazuje jim nejen vější, ale i vnitřní spojení s heraldikou a sportem (turnaj, klání, kolbiště, přílba, bojové pokrývky, názvy, sportovní žurnalistika apod.). Důležitá je část o barvách. Z ní možno vyzdvihnout zvláště ty odstavce, které mluví o vnitřní symbolice barev, prospěšné i pěstiteli heraldiky klasické. Obsáhlé části o odznacích a vlajkách navazují opět úzce na starožitný heraldický základ, (typologii tvarů, funkcí) hojně dokumentuje i příklady.

Publikace Palivcová je publikace nejen informativní, ale hlavně metodická. Sportovním vysvětluje výraznost a sílu emblému za nějž se bije, a také ukazuje, že i novodobá užitá heraldika a to i ve světovém měřítku, má-li solidní základ starých pravidel, má svůj nesporný perspektivní vývoj. Knížka je doprovázena názornými obrázky Liškovými.

vG

Západoněmecké nakladatelství Degener & Co., D 853 Neustadt (Aisch), Postfach 1340 zahájilo vydávání fotostatického přetisku známého díla: "J. Siebmacher's Grosses Wappenbuch" z let 1854-1967 a doufá přivésti během 10 až 15 let všechny svazky znova na světlo. Jako první svazek z celého souboru vyšly proslulé dějiny heraldiky, jejichž autorem je G. A. SEYLER: Geschichte der Heraldik (Wappenwesen, Wappenkunst, Wappenwissenschaft). Reprint der Ausgabe von 1890. 1970. XII, 872 s. s 520 vyobraz. a 14 tab. v příloze. V pl. v. DM 124.- .

VJS

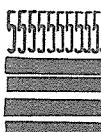

G - H

Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze

Vycházejí ve volných lhutách pro interní potřebu členů společnosti

Řídí odpovědný redaktor Dr Vlad. J. Sedlák, Praha 5, Ostrovského 29 s redakční radou: Dr Ing. V. Elznic, Ing. V. Gentner, Ing. J. Musil, Dr V. Palivec, J. Prusík, J. Vrba

A

Tabulková příloha k článku L. Procházky: Přehled měny

Tab. I. Přehled měny grošové a tolarové:

Rok 1300:	1 hřivna pražská = 64 grošů = 768 parvů
	1 kopa pražská = 60 grošů = 720 parvů (haléřů)
	1 groš = 12 parvů
Rok 1384:	1 groš = 7 peněz pražských (horských) = 14 haléřů (nových)
Rok 1469:	1 groš = 7 peněz (nových) = 14 starých (horských) = 14 haléřů
	1 kopa míšeňská = 30 grošů českých = 60 grošů míšeňských
	1 groš český = 7 peněz (no vých.)
Rok 1471:	1 groš široký = 7 peněz bílých = 14 peněz malých = 14 peněz horských
Rok 1539:	1 groš široký = 9 peněz malých = 18 haléřů
	1 groš bílý(početní) = 7 peněz malých = 14 haléřů
	1 říšský zlatý = 24 grošů širokých = 60 krejcarů
	1 groš široký = 2 1/2 krejcarů
Rok 1544:	1 kopa míšeňská = 1 groš tolský (tolar) = 30 grošů širokých = 70 krejcarů
	1 groš široký = 9 peněz bílých = 18 peněz malých (hal.) =
Rok 1547:	1 tclar = 30 grošů čes. = 210 peněz bílých = 420 peněz malých
	1 groš český = 7 peněz bílých = 14 peněz malých
Rok 1561:	1 zlatý říšský (zlatník) = 180 peněz bílých = 60 krejcarů
	1 peníz bílý = 2 peníze malé = 1/3 krejcaru
	1 zlatý rýnský = 75 krejcarů
Rok 1573:	1 tolar = 30 grošů bílých = 210 peněz bílých = 420 peněz malých 1 groš bílý = 7 peněz bílých = 14 peněz malých 1 groš široký = 9 peněz bílých = 18 peněz malých
Rok 1577:	1 tolar = 30 gr. bílých = 60 gr. malých = 210 peněz bíl. = 420 p. malých
Rok 1610:	1 tolar = 36 grošů bílých = 84 krejcarů 1 groš bílý = 7 peněz bílých = 7/3 krejcaru
Rok 1619:	1 tolar = 45 grošů bílých = 105 krejcarů 1 groš bílý = 7 peněz bílých = 14 peněz malých = 7/3 krejcaru 1 peníz bílý = 2 peníze malé = 1/3 krejcaru
Rok 1621:	1 tolar = 120 krejcarů = 2 zlaté (v Čechách)
	1 zlatník = 75 krejcarů
	1 groš = 3 krejcarů
Rok 1623:	kalada, t.j. snížení hodnoty mincí až o 90 %
Rok 1627:	1 říšský tolar = 90 krejcarů
	1 kopa míšeňská = 1/2 kopy české = 60 grošů míš. = 70 krejcarů
Rok 1667:	1 starý říšský zlatý = 72 krejcarů
	1 říšský tolar = 68 krejcarů
	1 "vídenský" = 1/4 krejcaru
Rok 1695:	1 tolar říšský = 2 zl. rýnské = 120 krejcarů 1 zl. rýnský = 60 krejcarů

B

Tab. II. Hodnota jedné moravské hřivny

...ku 1300:	64 grošů pražských	= 768 parvů
Roku 1469:	64 grošů pražských	= 448 městských penízů = 3136 městských haléřů
Roku 1577:	32 grošů bílých	= 70 krexcarů
Roku 1603:	31 grošů bílých	po 14 malých penězích (denárech)
Roku 1626 (po kaladě):	32 grošů bílých	
Roku 1650:	28 grošů bílých	= 56 grošů míšeňských
Roku 1665:	32 grošů bílých	= 75 krexcarů
Roku 1676:	28 grošů bílých	= 1 zl. 5 kr. 2 hal.
Roku 1684:	32 grošů bílých	
Roku 1690:	32 grošů bílých	= 70 krexcarů
Roku 1698:	30 grošů bílých	

Tab. III. Hodnota českého zlatého v období grošovém

rok:	místo:	grošů:	rok:	místo:	grošů:
1300	florén	12 grošů	1429	Karlštejn	25 grošů
1320	florén	12 grošů	1432	Slezsko	26 grošů
1327	č.zlatý	16 grošů	1434	Karlštejn	26 grošů
1345	Brno	16 gr., 9 hal.	1434	Slezsko	28 grošů
1348	Čechy	12-13 grošů	1441	Znojmo	30 grošů
1348	Brno	12 grošů	1449	Hlohov	42 grošů
1350	Čechy	13 grošů	1453	Čechy	31 1/2 gr.
1355	Brno	13 grošů	1455	Slezsko	28 grošů
1357	Brno	15 gr. 1 halér	1457	Č.Krumlov	26-35 gr.
1365	Čechy	14 1/2 - 15 1/2 gr.	1458	Č.Krumlov	35-40 gr.
1373	Čechy	15 - 16 grošů	1459	Cheb	29-30 gr.
1374	Brno	16 gr. 3 peníze	1459	Čechy	40-42 gr.
1375	Brno	17 grošů	1460	Morava	32 grošů
1377	Čechy	17 gr. 3 peníze	1462	Čechy	42-48 gr.
1378	Čechy	17 grošů	1464	Čechy	48 grošů
1378	Slezsko	16 gr. 4 peníze	1469	Praha	24 grošů
1378	Brno	17 grošů	1469	Č.Krumlov	34 grošů
1379	Praha	17 grošů	1471	K.Hora	24 grošů
1380	Praha	18 grošů	1472	Zvíkov	50 grošů
1385	Čechy	21-22 grošů	1476	Brno	27-30 gr.
1386	Čechy	20 grošů	1476	Morava	36 grošů
1392	Praha	20 grošů	1481	Č.Krumlov	58 grošů
1397	Praha	20 1/2 groše	1482	Znojmo	25 grošů
1398	Čechy	22 grošů	1482	K.Hora	30 grošů
1400	Cheb	20 grošů	1484	K.Hora	30 grošů
1400	Jihlava	30 grošů	1485	K.Hora	27-29 gr.
1402	Praha	21 grošů	1487	K.Hora	30 grošů
1404	Praha	22 grošů	1492	Brno	45 grošů
1409	Praha	23 grošů	1495	K.Hora	33 grošů
1421	Most	24 grošů	1505	K.Hora	33 grošů
1421	Znojmo	30 grošů	1510	Slezsko	30 grošů
1423	Čechy	23 grošů	1535	Krnov	33 gr.bilýc.
1424	Praha	24 grošů	1536	Olomouc	30 grošů

C

Tabulková příloha

Tab. IV. Hodnota dukátu a tolaru v období tolarovém

Hodnota dukátů		Hodnota tolaru	
rok:	hodnota:	rok:	hodnota:
1561	104 krejcarů	1531	22 1/2 groše širokých
1572-1577	108 krejcarů	1533	24 groše širokých
1578	108-113 krejcarů	1544	30 gr. širokých = 70 krejcarů
1584	110 krejcarů	1551	72 krejcarů
1590	111-112 krejcarů	1570	68 krejcarů
1596	120 krejcarů	1572	68-72 krejcarů
1601-1603	113 krejcarů	1584	70-75 krejcarů
1607	130 krejcarů	1590	70 krejcarů
1610	135 krejcarů	1596	69-73 krejcarů
1611	130 krejcarů	1598	70-73 krejcarů
1614	140 krejcarů	1601	71 krejcarů
1619-1620	150 krejcarů	1608	80 krejcarů
1621	187 krejcarů	1615	90 krejcarů
1622	540-960 krejcarů (inflačních)	1618	90 krejcarů
1623	600-720 krejcarů	1619	150 krejcarů
1624	1200 krejcarů (inflačních)	1620	150 krejcarů
1624	140 krejcarů (nových)	1621	140 krejcarů
1625-1639	140-180 krejcarů (nových)	1622	660 krejcarů (inflačních)
1640-1675	180 krejcarů	1623	120 krejcarů (nových)
1681	210 krejcarů	1625-1629	90 krejcarů
1693-1717	240 krejcarů	1637-1649	90 krejcarů
1734	252 krejcarů	1667-1676	96 krejcarů
1742	249 krejcarů	1686	105 krejcarů
1750	250 krejcarů	1690	108 krejcarů
		1692	120 krejcarů
		1700-1750	120 krejcarů

Přepočet dukátu a rýnského zlatého v roce 1626 podle údajů v purkrechtní knize panství Kostelec n/Č. Lesy:

1 dukát	=	2 kopy 21 grošů míš. a 3 peníze	= 990 peněz	= 165 krejcarů
1 zlatý rýnský	=	1 kopa 34 groše míš. a 2 peníze	= 666 peněz	= 110 krejcarů

Prameny:

Pošvář Jaroslav : Měna v českých zemích, Opava , 1962

Skalský Gustav : Stručný přehled vývoje českého mincovnictví ,1937
Naučné slovníky atp.

SJEZDY RODŮ

Po první světové válce sešlo se několik Švidrnochů v Dolní Lhotě (okres Opava) v hospodě "Na kopečku" (čp.21) a dohodli se na uspořádání rodinného plesu. V té době bylo v Dolní Lhotě asi 37 rodin Švidrnochů. První ples se konal r.1920 a výnos byl věnován ve prospěch školy na nákup knih. Další plesy byly r. 1930, r.1947 (po okupaci), pak r.1957 a r.1965 vždy s dobročinným záměrem. VI. ples jubilejní je letos. Švidrnochové mají genealogické záznamy svých předků v dosahu až do r. 1650.

v G.

Na nedávné rodinné slavnosti ve Velké Polomi na Opavsku se sešlo 163 členů široce rozvětvené rodiny, jíž dali před sto léty svým snatkem základ Alois a Františka Vavrečkovi. Unikátní tablo s 220 fotografiemi, sestavené podle generací, poskytovalo názorný přehled o rozvětveném rodu.

v.G.

Dne 13. června 1970 konala se v Praze v kavárně Paříž zcela neformální schůzka nositelů jména Kaplánek. Schůzka, na níž se čestná mísla s hanáčtinou, měla velmi srdečný průběh a přinesla velmi zajímavé zjištění nápadné shody fyziognomie osob z jednotlivých hnáz, projevující se v podobě a v nadměrném silném vztuštu. Jak na to, jak zjistit možnou rodovou souvislost a zda spolu souvisejí Kaplánkové z Čech (Jalové Dvory u Prahy, Liberec a Litoměřice, Miličeves u Jičína, Enisovy Lažany a Strakonice) a z Moravy (Otaslavice u Prostějova) a odkud přišli Kaplánkové za prací do Vídne, podal výklad předseda GHSP Dr Vlad. J. Sedláček. Dojde-li k pátrání, bude možné zhodnotit výsledky rodopisné práce na příštém přátelském posezení, jež se má konat za dva roky.

VJS.

SNĚM RODU SVÁROVSKÝCH se konal dne 4.července v dopoledních hodinách v Žerčicích na Mladoboleslavsku v rámci oslav 900.výročí trvání tohoto městečka. Po slavnostním zahájení koncertem kvarteta lesních rohů z dechovky "Ve fraku", uvítáním asi jednoho sta přítomných úvodní básní Jitky Svárovské byli přítomní seznámeni Frant. Svárovským ze Žerčic čp. 117 s historií rodu. Nejstarším známým předkem rodu Svárovských je zatím Václav Svárovský, švec a konšel žerčický, připomínaný v Žerčicích od roku 1643 až do smrti r.1685. Ze Žerčic rozvětvil se jeho rod po Čechách a do zahraničí, pokud je známo, do Ruska, Polska, Rakouska, Austrálie, USA a Kanady. V následující části zvolil si přítomní Svárovští deset starostů rodin, kteří mají zastupovat jednotlivé větve, dbát o soudržnost rodu a shromažďovat dokumentární materiál jak písemný, tak i obrazový. Podle míst jsou těmito větvemi Ctiměřice, Dlouhá Lhota, Holé Vrchy, Mladá Boleslav, Plzeň, dvakrát Praha, Sýčina, Uherce a Žerčice. Starostové rodin zvolili mezi sebou do čela vladky rodu, jímž se stal Eduard Svárovský, ředitel městské školy v.v., zasloužilý kronikář a archivář měst Dobrovlice a Mladá Boleslav. Velmi poučným bodem dalšího programu bylo přijetí příslušníků rodin mladších 18 let za členy rodu. Jde o velmi zajímavou myšlenku, jakým způsobem pěstovat a udržovat v mládeži vědomí rodové sounáležitosti a tak zachovávat soudržnost rodu. Obsáhlým programovým proslovem zvoleného vladky rodu, usnesením uspořádat příští sněm za tři roky a uctěním památky bojovníků za svobodu u místního pomníku padlých opět za hudebního doprovodu kvaritem lesních rohů byl sněm slavnostně ukončen.

VJS.

Rod PRUSÍKŮ, jehož společný předek se narodil roku 1515 v obci Sedlec na okrese Plzeň - sever, se sešel 12. září t.r. v Praze. Přijeli členové rodu nejen asi z 200 míst republiky, ale i ze zahraničí -(z Polska, Rakouska, NDR, NSR i USA,) z nichž některí měli proslov. Přítomno bylo na 350 různých příjmení, z čehož příjmení Prusík bylo zastoupeno asi 110 osobami. Jaromírem Prusíkem, členem našeho výboru byla zpracována a dnes je jím sledována genealogie rodu, a to i po přeslici od napoleonských válek descendenti a proto neudívuje účast cca 850 osob, i když je u rodových sjedzdů rekordní. Je tím u nás popularisován význam genealogie, jakožto přínos pro upevnování rodových a rodiných svazků a přínos pro historiografické, sociologické a genetické poznatky.

Význam pro demografii a dějiny uvedl ve svém projevu přítomný zástupce oddoru školství okresu Plzeň - sever jehož regionální museum v Mariánském Týnci převzalo patronát nad sjezdem. Genetický význam sledování lidských rodů vyzdvíhl ve své výstižné přednášce doc. Dr Miloš Černý z Ústavu lékařské a lidské genetiky při Karlově universitě v Praze.

Tisk, rozhlas i film věnoval této události velkou pozornost. Pozoruhodná byla výstavka na 7 panelech v předsáli, která ilustrovala významné rodové momenty.

v G.